

201
GODINA

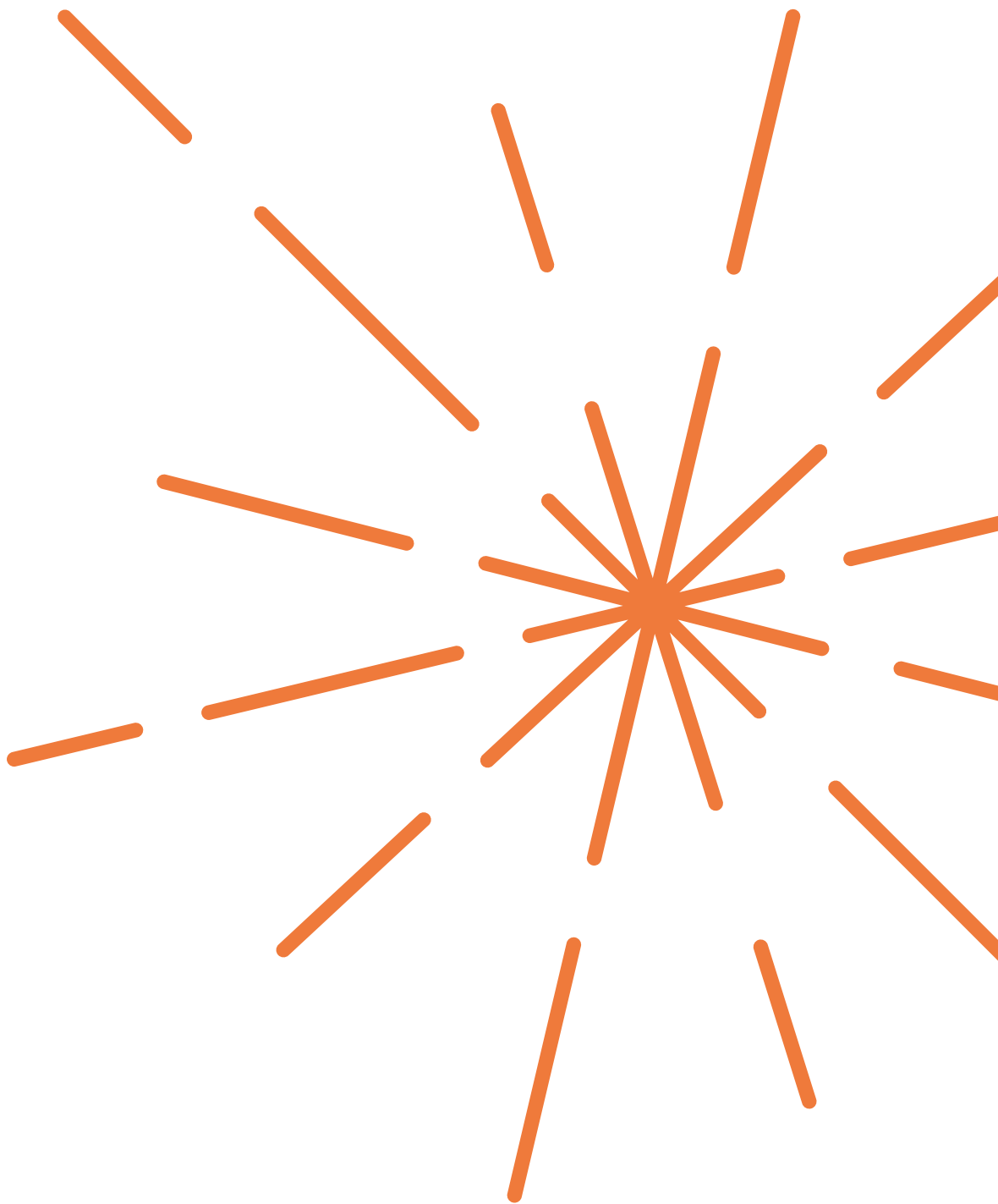
CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

Procjena napretka Crne
Gore u ispunjavanju
političkih kriterijuma u
pregovorima sa EU

**Korak naprijed,
nazad dva:
Bez napretka u
ključnim oblastima**

Publikacija je urađena u okviru projekta „Pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji: Primjena političkih kriterijuma” finansiranog od strane Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu i Balkanskog fonda za demokratiju, projekta Njemačkog Maršalovog fonda SAD.

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno mišljenje Ambasade Kraljevine Norveške, Balkanskoga fonda za demokratiju, projekta Njemačkoga Maršalovog Fonda SAD ili njihovih partnera.



**Korak naprijed,
nazad dva:
Bez napretka u
ključnim oblastima**

Podgorica,
decembar 2021.

U decembru 2021. je održana još jedna međuvladina konferencija između Crne Gore i Evropske unije na kojoj se nije dogodilo ništa značajno. Poslane su uobičajene kurtoazne ohrabrujuće poruke, i potcrtano je da moraju biti ispunjena prelazna mjerila u oblasti vladavine prava da bi se integracioni proces pokrenuo naprijed.

Ovo nikoga nije ni iznenadilo ni razočaralo. Napretka u oblasti vladavine prava, naime, nema. To, pored brojnih analiza nevladinih organizacija i drugih unutrašnjih aktera, potvrđuje i ovogodišnji izvještaj Evropske komisije.

Crna Gora nije zatvorila ni jedno pregovaračko poglavlje od 2017. godine, zbog, tada neformalnog, mehanizma uslovljavanja koji je podrazumijevao da se druga poglavlja ne mogu zatvarati dok se ne pokaže dovoljan napredak u poglavljima koja se odnose na vladavinu prava. Prihvatanjem nove pregovaračke metodologije, taj neformalni pristup postao je i formalni zahtjev – nema zatvaranja poglavlja do ispunjenja prelaznih mjerila u poglavljima 23 i 24.

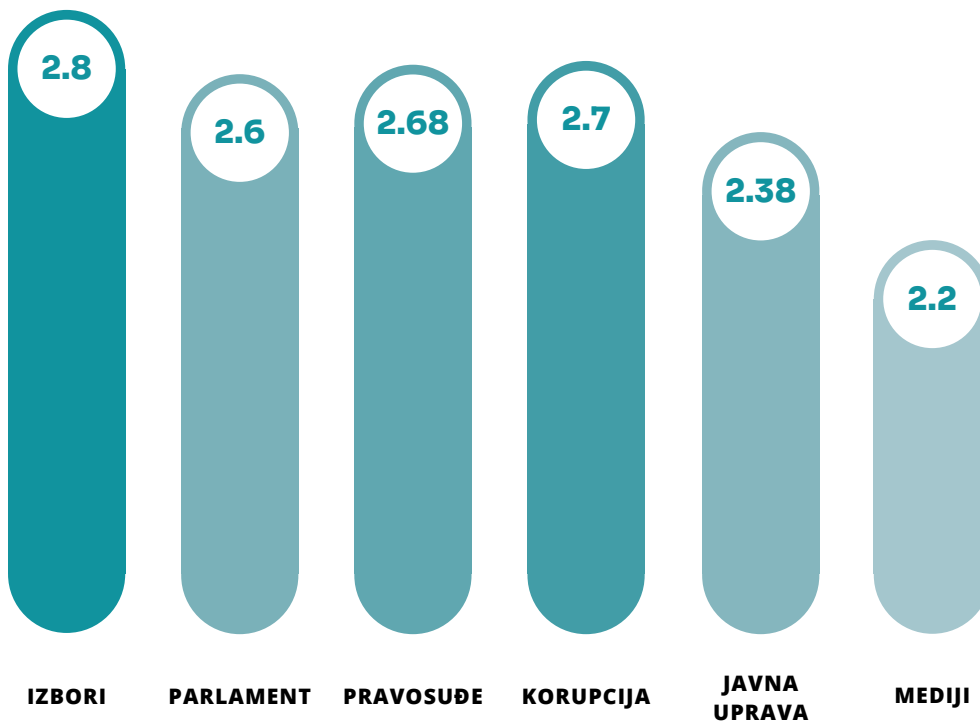
„Napredak u ispunjavanju privremenih mjerila postavljenih u poglavljima 23 i 24 o vladavini prava biće ključan za postizanje daljeg napretka u pregovorima u cjelini, nikakva druga poglavlja neće biti privremeno zatvorena prije nego što se postigne ovaj rezultat.“

Izvještaj Evropske komisije za Crnu Goru za 2021. godinu

Ovo je trebalo da znači i osvježenje upravljača i kraj zamajavanja javnosti i stvaranje privida o napretku jer smo, eto, dobri u brojnim poglavljima i ispunjavamo tehničke zahtjeve. Sve poruke su bile jasne – politički kriterijumi, demokratizacija i vladavina prava – to su naši najveći problemi i jedini prioritet. I nema tog napretka u bezbjednosti hrane, saobraćaju ili poljoprivredi koji može pokrenuti zakočeni proces integracija.

No, u protekloj su godini političke i društvene elite izabrale neke druge prioritete. Centar za demokratsku tranziciju (CDT) je i ove godine pratio i analizirao napredak u ispunjavanju političkih kriterijuma u oblasti izbora, uloge parlamenta, reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i kriminala, reforme javne uprave i medija. Naša analiza i ocjene koje su dali eksterni eksperti u ovim oblastima pokazuje da je u prethodnoj godini malo unaprijeđeno, ponešto je i pokvareno, a u većini slučajeva sve je ostalo isto.

Ocjene po oblastima (1-5)



Crna Gora nije sprovela potrebnu reformu izbornog zakonodavstva i institucija koja bi konačno dovela do kredibilnih izbora priznatih od svih i legitimiteta čitavog demokratskog sistema. U posljednjoj godini je eskalirao ignorisani problem sa pravosuđem, pa tako sad imamo nepopunjene ili v.d. najviše funkcije u tužilačkom i pravosudnom sistemu, što već ozbiljno prijeti da ugrozi i zaštitu prava građana u pravnu sigurnost. Skupština Crne Gore, koja bi trebala da bude ključni forum za rješavanje ovih pitanja koja zahtijevaju kvalifikovanu većinu, nema snage da pokrene dijalog o ovim pitanjima i zauzima marginalnu poziciju prepuštajući sve političkim partijama. U ovakvim okolnostima, i konkretni rezultati u borbi protiv korupcije su van domašaja institucija. Dok sve ovo stagnira, gledamo kako se javna uprava puni novim ešalom partijskih kadrova „po dubini“. Bez hitne i snažne podrške novinarstvu u javnom interesu, o ovome će nas u budućnosti izvještavati mediji koji su pod direktnim uticajem političkih i finansijskih centara u zemlji i regionu.

Oblast: Izbori | Ocjena: 2,8

„Promjena vlasti nije nužno promijenila uslove za održavanje izbora i kredibilitet procesa. Nije sama po sebi poboljšala kvalitet biračkog spiska. Nije tim činom nestala izborna administracija kojom dominiraju interesi političkih partija. Građani nijesu dobili priliku da se kandiduju na izborima kao pojedinci, niti da glasaju za poslanike, a ne za zatvorene liste. Nije se povećala ni zastupljenost žena u politici. Nijesu spriječene zloupotrebe resursa niti je povećana transparentnost finansiranja partija, a sumnje u nedozvoljeno finansiranje su aktuelnije nego ikad. Nije nestalo partijsko zapošljavanje. Nijesmo dobili objektivnije informisanje građana u toku izbora. Nijesmo spriječili dezinformacione kampanje. Nijesu nestala vanjska politička i finansijska uplitanja u izbore, a ni miješanja trećih strana kojima nije mjesto u izbornom procesu. Dakle, vlast se jeste promijenila, ali su problemi ostali...“

Pročitajte publikaciju:

Oblast: Parlament | Ocjena: 2,6

„Iako je napravljen značajan korak naprijed u povećanju transparentnosti rada Skupštine, iako je djelimičan napredak ostvaren i u jačanju njene kontrolne uloge, poslanice i poslanici nijesu imali dovoljno autoriteta za pokretanje stvarnog dijaloga o komplikovanim problemima čije rješavanje zahtijeva kvalifikovanu većinu, pa je Skupština u prvih godinu rada u ovim oblastima imala samo epizodnu ulogu.

Pored štete našem evropskom putu, pored nemogućnosti da pozitivno utiče na unutrašnju stabilnost, ovakav položaj Skupštine, nemogućnost rješavanja problema i njena institucionalna inferiornost dovode nas do situacije da sve veći broj javnih aktera zagovara uključivanje međunarodne zajednice kao posrednika u rješavanju društvene krize.“

Pročitajte publikaciju:

Oblast: Pravosuđe | Ocjena: 2,68

„Premijer je u ekspezu naglasio da prethodni saziv Skupštine nije uspio da obezbijedi kvalifikovanu većinu za važna imenovanja u pravosudnom sistemu, što je dovelo do toga da se ključne funkcije obavljaju u v.d. stanju i tako otvori prostor za zloupotrebe.

Ipak, ni aktuelni saziv, u prvoj godini svog rada, nije uložio napor da pokrene dijalog između parlamentarnih partija o rješavanju ovih i drugih važnih pitanja. Zbog svega ovoga i dalje nemamo ni jednu od pravosudnih institucija za čiji je izbor nužan dijalog i kompromis između vlasti i opozicije – Sudski savjet, Vrhovnog državnog tužioca, popunjen Ustavni sud.“

Pročitajte publikaciju:

Oblast: Korupcija | Ocjena: 2,7

„Konkretni rezultati u borbi protiv korupcije i dalje su van domašaja institucija, a umjesto njih serviraju nam se kazne za neadekvatno ispunjavanje imovinskih kartona čije plaćanje većina javnih funkcionera u Crnoj Gori sebi može priuštiti bez ikakvih poteškoća.

Građani i građanke Crne Gore i dalje, umjesto insistiranja na strategiji za borbu protiv korupcije, svjedoče kako partije konstantno daju prednost svojim interesima i umjesto predanog rada na iskorjenjivanju korupcije predano rade jedino na međusobnom optuživanju i ostvarivanju svojih ciljeva.“

Pročitajte publikaciju:

Oblast: Javna uprava | Ocjena: 2,36

“U Crnoj Gori i dalje ne postoji dovoljna politička snaga koja je presudna za uspjeh u sprovođenju reforme javne uprave, Vlada pokazuje nemoć da odoli zloupotrebi javnih resursa u interesu političkih partija, dok Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija pokušava da sprovede reformske aktivnosti uz otpore drugih ministarstava i jedinica lokalne samouprave.

Promjena vlasti nije donijela novi pristup reformi javne uprave. Umjesto očekivane optimizacije i depolitizacije, nova vladajuća većina aktivno kreira nove načine uvođenja svojih pristalica u već preglomaznu javnu administraciju.”

Pročitajte publikaciju:

Oblast: Mediji | Ocjena: 2,2

„Medijske slobode u Crnoj Gori imaju tendenciju urušavanja, pandemija koronavirusa značajno je uticala na održivost medija, a talasi dezinformacija nizali su se jedan za drugim.

U posmatranom periodu desila se promjena u menadžment i vlasničkoj strukturi nekoliko značajnih medijskih kuća koje djeluju u Crnoj Gori. Ukoliko se ovaj trend nastavi, crnogorska medijska scena može postati homogena i kontrolisana iz pojedinih političkih i ekonomskih centara moći.

Javni servis na meti je brojnih kritika, a izmjene zakona koji regulišu njegov rad iznova ga nijesu transformisale u profesionalan i servis u službi građana a ne partija.”

Pročitajte publikaciju:

Za pokretanje procesa evropske integracije Crne Gore iz mrtve tačke u ovom trenutku postoji jedan jedini put. To je ulaganje svih snaga u dalju demokratizaciju i unapređenje vladavine prava, i ostvarenje prvih mjerljivih rezultata koji bi doveli do ispunjenja privremenih mjerila u kratkom roku. I sve to uz puno razumijevanje da je štrikliranje obaveza na spiskovima stvar prošlosti, i da EU prosto neće primiti državu koja ne može održati normalne izbore, čije se političke elite ne mogu dogovoriti ni oko čega i čije institucije ne mogu garantovati vladavinu prava i ljudska prava. Tek sa tim uloženim ogromnim trudom, Crna Gora može za sebe osvojiti šansu da ponovo bude ozbiljno razmatrana kao buduća članica, i to u jednom prilično dugom i neizvjesnom procesu.

Prema posljednjim istraživanjima 71% građana želi Crnu Goru u Evropskoj uniji. Želi pravu Evropu, a ne zamjenska rješenja i slogane iz populističkih pamfleta. Želi život u demokratski uređenom i ekonomski razvijenom društvu, standard do koga se ne može doći prečicama. Ove želje može ispuniti samo odgovorna politička elita, kojoj je ostvarenje cilja važnije od broja glasova dobijenih u malim dnevnopolitičkim pobjedama.



CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

Moskovska 153, 81000 Podgorica, Crna Gora
cdt@cdtmn.org | www.cdtmn.org